

Til: Fakulteter, sentre, museene

Dato: 22.04.2024

Saksnr.: 2024/5228 MTHEODOR

Ny universitets- og høyskolelov - betydning for regelverk om ansettelse mm.

Stortinget har vedtatt ny universitets- og høyskolelov, lov 8. mars 2024 nr. 9 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven). Loven ble sanksjonert i statsråd 8. mars, og det er fastsatt at den nye loven vil tre i kraft 1. august 2024. Loven vil da erstatte dagens universitets- og høyskolelov.

Kunnskapsdepartementet (KD) har sendt brev til institusjonene med orientering om den nye loven, jf. vedlegg 1.

Oppfølgingen av den nye loven er delt mellom Avdeling for studieadministrasjon (SADM) og Organisasjons- og personalavdelingen (OPA). OPA følger opp endringene gjelder organisering og ledelse, ansettelser og valg, mens SADM følger opp endringene som gjelder utdanning.

I tillegg til forslagene som omtales her vil SADM og OPA gjennomgå regelverket og oppdatere hjemler og henvisninger til nasjonale bestemmelser som får ny plassering og ny ordlyd. På HR-siden gjelder dette særlig regler om ansettelse i vitenskapelige stillinger og rekrutteringsstillinger, valgreglement og instruks for den daglig ledelse ved UiO (rektor og universitetsdirektør). Slike endringer må også gjøres på en rekke nettsider for studenter, ansatte og ph.d.-kandidater i samråd med Avdeling for kommunikasjons- og samfunnskontakt og fakultetene.

Ansettelser

Om begreper

Loven bruker begrepet «vitenskapelige stillinger» om alle stillinger som ikke er tekniske eller administrative.

Begrepet «undervisnings- og forskerstillinger» erstattes med «undervisnings- og forskningsstillinger».

Undervisnings- og forskningsstillinger er definert som alle stillingskodene under lønnsplan 17.510 i hovedtariffavtalene i staten, med unntak av postdoktorer. Det omfatter følgende stillingskoder: 1107 høyskolelærer, 1011 førsteamanuensis, 1198 førstelektor, 1008 høyskolelektor, 1009 universitetslektor, 1010 amanuensis, 1308 klinikkveterinær, 1012 høgskoledosent, 1532 dosent, 1013 professor og 1404 professor for faglig ledelse.

Begrepet «bistilling» erstattes av «ekstraerverv».

OPA vil gjennomgå sentrale nettsider om ansettelse og opprykk med tanke på oppdatert begrepsbruk og oppdaterte lovhenvvisninger. Enheter som har nettsider med lokale supplerende retningslinjer har selv ansvaret for at disse oppdateres.

Midlertidig ansettelse når det ikke er kvalifiserte søkere

I dagens lov åpner § 6-5 for at en søker til stilling kan ansettes midlertidig inntil tre år hvis det ikke er kvalifiserte søkere, og det ikke er sannsynlig at kvalifisert søker vil melde seg ved ny kunngjøring. Denne muligheten videreføres ikke i ny lov.

Hvis det ikke er kvalifiserte søkere til en undervisnings- og forskningsstilling, og undervisningssituasjonen gjør det helt nødvendig å ansette noen, er det etter ny lov § 7-3 mulig å ansette midlertidig inntil ett år i en lavere stilling. Søkeren må oppfylle kvalifikasjonskravene til den lavere stillingen.

Dette antas å ha liten betydning for UiO, da midlertidige ansettelser etter § 6-5 har vært svært lite brukt de senere årene.

Vikar for valgt eller åremålsansatt leder

Etter ny lov § 7-5 er det fortsatt adgang til å ansette vikar for valgt eller åremålsansattleder for en periode på fire år uten at det gir rett til fast stilling. Den ansatte fratrer stillingen uten oppsigelse, men hvis vikariatet varer mer enn tre år skal vedkommende om mulig tilbys annen passende stilling.

Denne bestemmelsen omfatter bare én fireårsperiode. Hvis lederen ansettes eller velges for en ny periode, og det fortsatt er behov for vikar, vil dette innebære fast ansettelse.

Åremål – rekrutteringsstillinger

Åremålsperiode for rekrutteringsstillingene er flyttet fra forskrift til lov og framgår av § 7-6.

Åremål for postdoktor og stipendiat skal være tre til fire år. Åremål for spesialistkandidat skal være to til fire år, og for vitenskapelig assistent inntil to år. Bestemmelsene regulerer avtalefriheten mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Regelen om ingen kan ansettes i mer enn én åremålsperiode i samme stillingskategori ved samme institusjon er også flyttet fra forskrift til lov. Regelen begrenser ikke muligheten til å søke og få åremålsstillinger på andre institusjoner.

De største konsekvensene for UiO ligger i at åremålsperioden for postdoktorer ikke kan være kortere enn tre år. Hovedregelen ved UiO har vært at postdoktorer ansettes for tre år, jf. Retningslinjer for ansettelse i postdoktor- og stipendiatstillinger ved UiO pkt. 12. Vi er imidlertid kjent med at det også er flere ansatt for kortere perioder, da flere stillinger har ekstern finansiering for to år.

Regelendringen har ingen betydning for postdoktorer som er ansatt nå.

Det kan lovlig ansettes i åremålsstilling som postdoktor med varighet på mellom to og tre år frem til ny lov trer i kraft, så fremt arbeidsavtalen inngås senest i løpet av 31. juli 2024.

Det er derfor viktig å sørge for at postdoktoråremål med lengde på under tre år som ønskes utlyst faktisk kan føre til ansettelse senest innen utløpet av 31. juli 2024. Dersom det er tvilsomt om det i det enkelte tilfelle vil være tilstrekkelig med tid til å rekke dette, anbefaler OPA at enhetene vurderer om stillingens varighet kan økes til tre år, eventuelt om den i stedet bør lyses ut som forsker SKO 1109.

Dersom enheten har lyst ut stillinger under tre år og ser at det ikke vil bli ansatt innen 31. juli 2024, må enheten vurdere om den utlyste stillingen skal trekkes, se SPH 2024 punkt 2.1.4.6. Den samme stillingen kan lyses ut på nytt med den endring at varigheten er satt til tre år, eller den kan vurderes utlyst som forskerstilling. Endring av stillingens varighet opp til tre år etter utlysingsfristen er utløpt, uten forutgående stansing av ansettelsesprosessen, kan unntaksvis vurderes, selv om dette som hovedregel vil være i strid med statsansatteloven § 4. I slike tilfeller bør OPA kontaktes for nærmere vurdering av den enkelte sak.

Stipendiater ved UiO har i all hovedsak blitt ansatt for tre eller fire år, og for disse vil det ikke ha noen betydning at åremålsperioden er fastsatt i lov i stedet for forskrift. I forarbeidene er det også presisert at flyttingen av bestemmelsen ikke er ment å endre gjeldende rett. Samtidig er ordlyden noe endret, slik at det nå sies «tre til fire år», mot tidligere «normalt tre til fire år». Dette har betydning for ansettelse av kliniske stipendiater ved UiO, der praksis har vært ansettelse for fem år med 40 % pliktarbeid. OPA vil gå i dialog med KD for å avklare om ordlyden i loven eller intensjonen slik den er uttrykt i forskriften skal være styrende. Inntil nærmere avklaring foreligger anbefaler vi videreføring av dagenes praksis.

Kallelse (ansettelse uten kunngjøring)

Det er videreført i ny lov § 7-8 at det kan ansettes i undervisnings- og forskningsstillinger uten kunngjøring når særlige grunner taler for det, og ikke mer enn ett medlem av styret motsetter seg det. Det er presisert at denne myndigheten ligger til styret selv, og at dette innebærer et delegasjonsforbud. Departementet understreker også at ansettelse ved kallelse er ment som en snever unntaksregel. Det skilles ikke mellom bistillinger og ordinære stillinger.

For UiOs del innebærer dette at ansettelse i alle stillinger som ansettes uten kunngjøring med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 7-8 må behandles i universitetsstyret. OPA understreker at ansettelser der kunngjøring unnlates med hjemmel i andre bestemmelser, som forskrift til statsansatteloven § 3 om ekstern finansiering, fortsatt kan behandles på samme nivå som i dag.

OPA forbereder en sak om nødvendige endringer i Regler for ansettelse- og opprykk i professor og førsteamanuensisstillinger. OPA vil også lage maler og rutiner for hvordan slike saker skal legges fram for universitetsstyret.

Myndighet til å vedta kunngjøring

Kravet om at ansettelsesorganet selv skal lyse ut undervisnings- og forskningsstillinger er ikke videreført i ny lov.

Inntil videre opprettholdes kravet i UiOs interne rutiner.

OPA ønsker å kartlegge dagens praksis for innstillende og ansettende myndighet, med sikte på å vurdere om dette kan forenkles noe sammenlignet med i dag. I den forbindelse vil vi også vurdere om det er hensiktsmessig å legge kunngjøring av undervisnings- og forskningsstillinger til dekan, instituttleder eller andre.

Forholdet til ny forskrift for undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger

Ny forskrift for undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger er p. t. ikke vedtatt. Høringsfristen var 19. april. Forskriften vil innebære større endringer i UiOs interne retningslinjer. OPA vil komme nærmere tilbake til dette når forskriften er vedtatt.

Valg

Bestemmelsen om plikt til å ta imot og utføre tillitsverv videreføres ikke. Valgreglene i ny lov er mindre detaljerte enn i dag. Dette innebærer at UiO må gjennomgå sitt valgreglement for å sikre at alle relevante områder er dekket.

OPA vil forberede en sak til universitetsstyret om valgreglement. Det vil i stor grad være anledning til å beholde dagens bestemmelser i valgreglementet.

Organisering og ledelse

I den nye loven § 4-7 er reglene om administrerende direktør forenklet sammenlignet med dagens § 10-3. Dette er ikke ment å endre arbeidsfordelingen mellom rektor og administrerende direktør, men gir virksomhetene et større ansvar for å konkretisere instruks for daglig ledelse. Dette må også sees i sammenheng med at styret selv skal fastsette en styreinstruks som blant annet skal inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles, samt rektors arbeidsoppgaver og plikter overfor styret, jf. § 4-8.

OPA vil forberede en sak til universitetsstyret om revidert instruks for daglig ledelse og styreinstruks/forretningsorden for styret. Dette vil i stor grad innebære en tydeliggjøring og skriftliggjøring av dagens praksis.

Med hilsen

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Gudleik Grimstad
personaldirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Mari Theodorsen

+4722859358, mari.theodorsen@admin.uio.no